

Διδακτική πρόταση

Η διδασκαλία της ενότητας «Η ελληνική κοινωνία στα χρόνια της δουλείας – Η οικονομία» με τη βοήθεια του Εκπαιδευτικού Λογισμικού «Το 21 εν πλω»

Τάξη

Γ Γυμνασίου

Διδακτικό υλικό

Το σχολικό εγχειρίδιο

Το εκπαιδευτικό λογισμικό «Το 21 εν πλω»

Σχέση με το Πρόγραμμα Σπουδών

Η διδακτική ενότητα του σχολικού εγχειριδίου « Η ελληνική κοινωνία στα χρόνια της δουλείας- Η οικονομία»

Στόχοι διδασκαλίας της συγκεκριμένης ενότητας

- Στη συγκεκριμένη ενότητα επικεντρώνεται το ενδιαφέρον μας στην οικονομία και ιδιαίτερα πως συνδέεται με τις ιστορικοκοινωνικές συνθήκες που διαμορφώνονται τους αιώνες που μελετάμε.
- Οι μαθητές θα πρέπει με την ολοκλήρωση της διδακτικής ενότητας να έχουν κατανοήσει την αμφίδρομη σχέση οικονομίας και πολιτικής δηλ. πόσο οι πολιτικές αποφάσεις επηρεάζουν την οικονομία μιας περιοχής και αντίστροφα πόσο οι οικονομικοί παράγοντες μπορούν να επιδράσουν καταλυτικά στις κοινωνικές συνθήκες.

Επιδιωκόμενοι στόχοι της χρήσης του εκπαιδευτικού λογισμικού

- Στη διδασκαλία του κεφαλαίου «Η ελληνική κοινωνία στα χρόνια της δουλείας - Η οικονομία» το εκπαιδευτικό λογισμικό «Το 21 εν πλω» μπορεί να βοηθήσει στη δραστηριοποίηση των μαθητών, οι οποίοι ακολουθώντας τα στάδια της έρευνας που υποδεικνύει ο διδάσκων έχουν τη δυνατότητα να επιλέξουν πληροφορίες, να τις συνδυάσουν, να τις αξιολογήσουν και έτσι να κατανοήσουν και να αφομοιώσουν τα βασικά στοιχεία της ενότητας.
- Συγχρόνως με τις εικόνες του λογισμικού, που οπτικοποιούν ως ένα βαθμό τις πληροφορίες, επιδιώκεται οι μαθητές όχι απλώς να κατανοήσουν και να συνθέσουν καλύτερα τις κοινωνικοοικονομικές συνθήκες της εποχής πριν από την επανάσταση αλλά ως ένα βαθμό και να τις βιώσουν.
- Το λογισμικό καλό είναι να χρησιμοποιηθεί παράλληλα με το σχολικό εγχειρίδιο της ιστορίας. Μ' αυτόν τον τρόπο μαθαίνουν οι μαθητές να καταφεύγουν για αναζήτηση στοιχείων σε πολλές διαφορετικές πηγές, να τις συγκρίνουν και να βρίσκουν αναλογίες στην παρουσίαση ίδιων θεμάτων και έτσι αποφεύγεται να καλλιεργηθεί η αντίληψη για ανωτερότητα του οπτικού πληροφοριακού υλικού. Αντίθετα διαπιστώνεται στην πράξη η

συμπληρωματικότητα των διαφόρων εποπτικών μέσων ή τεχνολογικών εργαλείων και η σημαντική συμβολή τους με την κατάλληλη αξιοποίησή τους στη μαθησιακή διαδικασία μέσα από τη διδακτική πράξη.

Προτεινόμενος χρόνος

Δυο διδακτικές ώρες

Δομή του μαθήματος

Ο διδάσκων, στο εργαστήριο, αναπτύσσει σε πολύ γενικές γραμμές τη συγκεκριμένη διδακτική ενότητα, όπως αναπτύσσεται στο σχολικό εγχειρίδιο, τονίζοντας τα σημεία εκείνα στα οποία θα επικεντρωθεί το ενδιαφέρον των μαθητών.

Δίνει στους μαθητές, που έχουν συγκροτήσει ομάδες των τριών ατόμων μπροστά στους Η/Υ, το φύλλο εργασίας με το σχεδιάγραμμα της θεματικής ενότητας, όπως αναπτύσσεται στο σχολικό εγχειρίδιο για να γνωρίσουν οι μαθητές τα χρονικά και ιστορικά πλαίσια που θα κινηθούν οι δικές τους έρευνες. Στο φύλλο εργασίας κάθε ομάδας καθορίζονται και οι εργασίες της. Ο διδάσκων συνεργάζεται με τους μαθητές βοηθώντας τους στις αναζητήσεις τους, επεμβαίνοντας όπου του ζητείται και γενικά συντονίζοντας τις δραστηριότητές τους.

Στο σημειωματάριο του λογισμικού ο διδάσκων μπορεί να καταγράψει τις θεματικές ενότητες, στις οποίες κάθε ομάδα, ανάλογα με το θέμα που θα ερευνήσει, θα πρέπει να πλοηγηθεί, για να συλλέξει τις πληροφορίες που της ζητούνται.

Ενδεικτική πορεία διδασκαλίας

Τα πρώτα δεκαπέντε λεπτά αφιερώνονται στην παρουσίαση της αντίστοιχης θεματικής ενότητας του σχολικού βιβλίου. Τονίζει ο διδάσκων τη σημασία της ανάπτυξης της οικονομίας για τον ελληνοισμό και την επανάσταση και ζητά από τους μαθητές να προσδιορίσουν ειδικότερα: το γεωγραφικό χώρο που πρωτοστάτησε στην ναυτική και οικονομική ανάπτυξη του ελληνοισμού, τις πολιτικοκοινωνικές συνθήκες που ευνόησαν αυτήν την ανάπτυξη, την επίδραση της οικονομικής ανάπτυξης στην κοινωνική διαστρωμάτωση στην ελληνική κοινωνία της εποχής, την οργάνωση και συμπεριφορά των οικονομικών παραγόντων που ρύθμιζαν την οικονομία.

Στη συνέχεια συγκροτούνται οι ομάδες εργασίας των μαθητών και καθορίζονται οι δραστηριότητές τους.

Α Ομάδα: Θα συγκεντρώσει πληροφορίες για τις περιοχές που παρατηρήθηκε αξιόλογη ναυτική ανάπτυξη και θα προσπαθήσει να βρει τις αιτίες που την ευνόησαν, περιορίζοντας την έρευνά της κυρίως στις γεωγραφικές και οικονομικές αιτίες.

Από την αρχική οθόνη επιλέγει «**Τα πλοία στην ειρήνη**» και μετά τον υπερδεσμό «**Η νησιώτικη οικονομία**» και διαβάζει το ιστορικό κείμενο για ν'

απαντήσει στις ερωτήσεις του φύλλου εργασίας και παρατηρεί και τις αντίστοιχες εικόνες.

Β Ομάδα: Θα αναζητήσει τη σχέση της συγκεκριμένης οικονομικής δραστηριότητας των ελλήνων με τα πολεμικά γεγονότα της εποχής και τις πολιτικές αποφάσεις που τα σφράγισαν

α στάδιο: Από την αρχική οθόνη επιλέγει «**Ιστορικός περίπλους**» και μετά από τον κόμβο «**Πριν από τον αγώνα 1700 -1800**» επιλέγει τον υπερδεσμό «**Ρωσοτουρκικοί πόλεμοι**».

β στάδιο: Από τον κόμβο «**Πριν από τον αγώνα 1800-1820**» επιλέγει τον υπερδεσμό «**Ναπολεόντειοι πόλεμοι**»

γ στάδιο: Από την αρχική οθόνη επιλέγει «**Τα πλοία στην ειρήνη**» και μετά τον κόμβο «**Η νησιώτικη κοινωνία**».

Διαβάζει το ιστορικό κείμενο για ν' απαντήσει στις ερωτήσεις και παρατηρεί το φωτογραφικό υλικό που της υποδεικνύεται

Γ Ομάδα: Θα επισημάνει τη σχέση της οικονομικής δραστηριότητας με την κοινωνική και την επιρροή της στη διαμόρφωση της κοινωνικής διαστρωμάτωσης.

α στάδιο: Από την αρχική οθόνη επιλέγει «**Τα πλοία στην ειρήνη**» και μετά τον κόμβο «**Οι πλοιοκτήτες και οι κεφαλαιούχοι**».

β στάδιο : Από την αρχική οθόνη « **Τα πλοία στην ειρήνη**» επιλέγει τον κόμβο η «**νησιώτικη κοινωνία**».

Μελετά το κείμενο και το φωτογραφικό υλικό για ν' απαντήσει στις ερωτήσεις του φύλλου εργασίας

Δ Ομάδα: Θα προσπαθήσει να εντοπίσει τα στοιχεία που συνδέουν την οικονομική ανάπτυξη με τον τρόπο διοίκησης μιας περιοχής και να δείξει την αμφίδρομη σχέση τους.

Βρίσκεται στα «**πλοία στην ειρήνη**» και επιλέγει τον κόμβο «**Το λιμάνι, τελωνεία-εμπόριο**»

Μελετά το ιστορικό κείμενο και τις αντίστοιχες εικόνες για ν' απαντήσει στις ερωτήσεις.

Με το τέλος της διδακτικής ώρας ευελπιστούμε ότι ολοκληρώνεται η έρευνα κάθε ομάδας που καταγράφει τα αποτελέσματα της έρευνάς της και τα ανακοινώνει στην τάξη,.

Τη δεύτερη ώρα μπορεί να δημιουργηθούν νέες ομάδες με ανάμεικτη σύνθεση, οι οποίες, με βάση το υλικό που συγκεντρώθηκε την προηγούμενη ώρα, θα διαμορφώσουν, με τη βοήθεια του επεξεργαστή κειμένου, ένα κείμενο στο οποίο θα επισημαίνονται οι σχέσεις οικονομίας - κοινωνίας-- πολιτικής.

Φύλλα εργασίας

Φύλλο εργασίας 1

Η ελληνική κοινωνία στα χρόνια της δουλείας

Η Οικονομία

(Βασικά σημεία της αντίστοιχης ενότητας του σχολικού εγχειριδίου)

Άμεσες επιπτώσεις της Τουρκοκρατίας στον ελληνισμό τους δυο πρώτους αιώνες της Τουρκοκρατίας

Εξισλαμισμός, παιδομάζωμα < Μείωση χριστιανικού πληθυσμού

Μετακινήσεις πληθυσμών < Φυγή στη Δύση, Καταφυγή σε δυσπρόσιτες περιοχές

Κατάληψη καλλιεργήσιμων εδαφών από Τούρκους < Αγροτικός μαρασμός

Υλικές καταστροφές, πειρατεία < Οικονομική δυσπραγία του ελληνισμού

Περιορισμός της οικονομικής δραστηριότητας < Αγροτική παραγωγή,

Οικοτεχνία

Οικονομικές αλλαγές τους δυο τελευταίους αιώνες της Τουρκοκρατίας

Διομολογήσεις < Επίδραση στον ελληνικό πληθυσμό

Συνθήκη Κιουτσούκ Καϊναρτζή < Ναυτική ανάπτυξη

Συμβολή των παροικιών στο ελληνικό εμπόριο < Ανάπτυξη εισαγωγικού κι εξαγωγικού εμπορίου

Ανάπτυξη βιοτεχνίας < Αμπελάκια, Μαντεμοχώρια

Δραστηριότητες

Α Ομάδα

Από την αρχική οθόνη επιλέγετε «**Τα πλοία στην ειρήνη**» και μετά τον υπερδεσμό «**Η νησιώτικη οικονομία**». Διαβάζετε το ιστορικό κείμενο για ν' απαντήσετε στις παρακάτω ερωτήσεις και συγχρόνως παρατηρείστε και τους αντίστοιχους χάρτες για να έχετε και οπτική αντίληψη του γεωγραφικού χώρου

Ερωτήσεις

1. Γιατί τα μικρά νησιά ξεχώρισαν στην ανάπτυξη της ναυτιλίας
2. Ποιες συνθήκες ευνόησαν την ανάπτυξη της πειρατείας στα άγονα νησιά
3. Γιατί η ναυτική ανάπτυξη ξεκίνησε από τα νησιά του Ιονίου

4. Ποιοι λόγοι συνετέλεσαν στην ναυτική ανάπτυξη των νησιών του αιγαίου στα τέλη του 18ου αιώνα

Φύλλο εργασίας 2

Η ελληνική κοινωνία στα χρόνια της δουλείας

Η Οικονομία

(Βασικά σημεία της αντίστοιχης ενότητας του σχολικού εγχειριδίου)

Άμεσες επιπτώσεις της Τουρκοκρατίας στον ελληνισμό τους δυο πρώτους αιώνες της Τουρκοκρατίας

Εξισλαμισμός, παιδομάζωμα < Μείωση χριστιανικού πληθυσμού

Μετακινήσεις πληθυσμών < Φυγή στη Δύση, Καταφυγή σε δυσπρόσιτες περιοχές

Κατάληψη καλλιεργήσιμων εδαφών από Τούρκους < Αγροτικός μαρasmus

Υλικές καταστροφές, πειρατεία < Οικονομική δυσπραγία του ελληνισμού

Περιορισμός της οικονομικής δραστηριότητας < Αγροτική παραγωγή,

Οικοτεχνία

Οικονομικές αλλαγές τους δυο τελευταίους αιώνες της Τουρκοκρατίας

Διομολογήσεις < Επίδραση στον ελληνικό πληθυσμό

Συνθήκη Κιουτσούκ Καϊναρτζή < Ναυτική ανάπτυξη

Συμβολή των παροικιών στο ελληνικό εμπόριο < Ανάπτυξη εισαγωγικού κι εξαγωγικού εμπορίου

Ανάπτυξη βιοτεχνίας < Αμπελάκια, Μαντεμοχώρια

Δραστηριότητες

Β Ομάδα

α στάδιο: Από την αρχική οθόνη επιλέγετε «**Ιστορικός περίπλους**» και μετά από τον κόμβο «**Πριν από τον αγώνα 1700 -1800**» επιλέγετε τον δεσμό 2, «**Ρωσοτουρκικοί πόλεμοι**».

β στάδιο: Από τον κόμβο «**Πριν από τον αγώνα 1800-1820**» επιλέγετε τον δεσμό 1, «**Ναπολεόντειοι πόλεμοι**»

γ στάδιο: Από την αρχική οθόνη επιλέγετε «**Τα πλοία στην ειρήνη**» και μετά τον κόμβο «**Η νησιώτικη κοινωνία**».

Διαβάστε τα κείμενα και προσέξτε το φωτογραφικό υλικό που σας υποδεικνύεται και απαντήστε στις ερωτήσεις.

Ερωτήσεις

1. Οι συνέπειες στην ναυτική ανάπτυξη του Αιγαίου της συνθήκης του Κιουτσούκ Κайнарτζή και Ναπολεόντειων πολέμων
2. Παρατηρήστε και την εικόνα στην εισαγωγική οθόνη του δεσμού 2 και σχολιάστε πως σηματοδοτεί τη σχέση Ελλήνων - Ρώσων και Τούρκων - Ρώσων
3. Η εικόνα της οθόνης 3 στον δεσμό 1, πως σας βοηθά να κατανοήσετε την επίδραση των Ναπολεόντειων πολέμων στην Ευρώπη
4. Πως εξηγείται το καθεστώς ημιαυτονομίας που εξασφάλισαν τα περισσότερα νησιά του αιγαίου
5. Επισημάνετε τις συνέπειες που είχε στην ανάπτυξη της ναυτιλίας το καθεστώς ημιαυτονομίας

Φύλλο εργασίας 3

Η ελληνική κοινωνία στα χρόνια της δουλείας

Η Οικονομία

(Βασικά σημεία της αντίστοιχης ενότητας του σχολικού εγχειριδίου)

Άμεσες επιπτώσεις της Τουρκοκρατίας στον ελληνισμό τους δυο πρώτους αιώνες της Τουρκοκρατίας

Εξισλαμισμός, παιδομάζωμα < Μείωση χριστιανικού πληθυσμού

Μετακινήσεις πληθυσμών < Φυγή στη Δύση, Καταφυγή σε δυσπρόσιτες περιοχές

Κατάληψη καλλιεργήσιμων εδαφών από Τούρκους < Αγροτικός μαρασμός

Υλικές καταστροφές, πειρατεία < Οικονομική δυσπραγία του ελληνισμού

Περιορισμός της οικονομικής δραστηριότητας < Αγροτική παραγωγή,

Οικοτεχνία

Οικονομικές αλλαγές τους δυο τελευταίους αιώνες της Τουρκοκρατίας

Διομολογήσεις < Επίδραση στον ελληνικό πληθυσμό

Συνθήκη Κιουτσούκ Καϊναρτζή < Ναυτική ανάπτυξη

Συμβολή των παροικιών στο ελληνικό εμπόριο < Ανάπτυξη εισαγωγικού κι εξαγωγικού εμπορίου

Ανάπτυξη βιοτεχνίας < Αμπελάκια, Μαντεμοχώρια

Δραστηριότητες

Γ Ομάδα:

α στάδιο: Από την αρχική οθόνη επιλέγετε «Τα πλοία στην ειρήνη» και μετά τον κόμβο «Οι πλοιοκτήτες και οι κεφαλαιούχοι». Διαβάστε το κείμενο.

β στάδιο : Βρίσκεστε στα «πλοία στην ειρήνη» και επιλέγετε τον κόμβο η «νησιώτικη κοινωνία». Διαβάστε το κείμενο, παρατηρήστε τις εικόνες που σας υποδεικνύονται και απαντήστε στις ερωτήσεις

Ερωτήσεις

1. Πως επηρεάζει την κοινωνική διαστρωμάτωση της ελληνικής κοινωνίας ο τρόπος αγοράς και ιδιοκτησίας των πλοίων
2. Με ποιο τρόπο διοικούσαν τα νησιά οι Τούρκοι
3. Παρατηρώντας τις εικόνες στην πρώτη, τρίτη, πέμπτη οθόνη του κόμβου «νησιώτικη κοινωνία» ποιες είναι οι πληροφορίες που αντλείτε για τη νησιώτικη κοινωνία της εποχής

Φύλλο εργασίας 4

Η ελληνική κοινωνία στα χρόνια της δουλείας

Η Οικονομία

(Βασικά σημεία της αντίστοιχης ενότητας του σχολικού εγχειριδίου)

Άμεσες επιπτώσεις της Τουρκοκρατίας στον ελληνοισμό τους δυο πρώτους αιώνες της Τουρκοκρατίας

Εξισλαμισμός, παιδομάζωμα< Μείωση χριστιανικού πληθυσμού
Μετακινήσεις πληθυσμών< Φυγή στη Δύση, Καταφυγή σε δυσπρόσιτες περιοχές
Κατάληψη καλλιεργήσιμων εδαφών από Τούρκους < Αγροτικός μαρασμός
Υλικές καταστροφές, πειρατεία <Οικονομική δυσπραγία του ελληνοισμού
Περιορισμός της οικονομικής δραστηριότητας < Αγροτική παραγωγή,
Οικοτεχνία

Οικονομικές αλλαγές τους δυο τελευταίους αιώνες της Τουρκοκρατίας

Διομολογήσεις <Επίδραση στον ελληνικό πληθυσμό
Συνθήκη Κιουτσούκ Καϊνάρτζη < Ναυτική ανάπτυξη
Συμβολή των παροικιών στο ελληνικό εμπόριο <Ανάπτυξη εισαγωγικού κι

εξαγωγικού εμπορίου
Ανάπτυξη βιοτεχνίας < Αμπελάκια, Μαντεμοχώρια

Δραστηριότητες

Δ Ομάδα:

Βρίσκεστε στα «πλοία στην ειρήνη» και επιλέγετε τον κόμβο «**Το λιμάνι, τελωνεία-εμπόριο**». Διαβάστε το ιστορικό κείμενο, παρατηρήστε με προσοχή τις εικόνες που σας υποδεικνύονται και απαντήστε στις ερωτήσεις.

Ερωτήσεις

1. Με ποιο τρόπο διοικούνται τα λιμάνια
2. Τι ονομάζονταν αμπάρια και ποια η σημασία τους για την τροφοδοσία της Οθωμανικής αυτοκρατορίας
3. Τι είναι το μπακτσίσι και σε τι συμπεράσματα σας οδηγεί η ύπαρξή του για την οθωμανική διοίκηση
4. Παρατηρείστε τις εικόνες των λιμανιών του κόμβου (ζωγραφικούς πίνακες, τοιχογραφίες ή χαλκογραφίες) και εντοπίστε τα βασικά χαρακτηριστικά των λιμανιών